= door Jos de Roo =

AL IS DE verhalenbundel *Love songs make you cry* van de Sint Maartenaar Lasana Mwanze Sekou zijn zevende publikatie, hij blijft bescheiden. Met kritiek op zijn werk is hij het eens. 'Ik ben een beginnend schrijver, ik moet nog veel leren,' zegt hij. De bundel is zijn eerste proza-werk, veelbelovend en helemaal passend in de Engelstalige traditie binnen het Caribisch gebied.

Lasana Sekou beschrijft niet de glitter en glamour van de luxueuze hotels op Sint Maarten, maar de mensen op de erven: illegale immigranten, rastafiguren, mensen aan de rand van de maatschappij die worstelen om overeind te blijven in een maatschappij die steeds meer van hen vervreemdt. De echte worsteling die daarachter onuitgesproken oprijst, is die tussen het eigene van het Caribisch gebied, speciaal van Sint Maarten, en structuren die van buiten worden opgedrongen.

De figuren van Sekou vechten voor een eigen plaatsje op de aarde, op hun eiland, zoals hijzelf vecht voor een eigen plaats voor het volk van Sint Maarten, dat hij als een eenheid ziet. Hij beaamt volmondig dat het ook zijn schuld is, dat deze strijd buiten Sint Maarten tamelijk onbekend is, want hij verzuimde zijn werk buiten Sint Maarten te propageren. Kenmerkend voor hem belooft hij ernstig zijn leven te beteren.

Een gesprek met een schrijver die verbetering op alle terreinen als devies lijkt te hebben.

"HET ERF EN HET DORP MAKEN ONS APART"

Lasana Mwanza Sekou: dichter en krijger

Patriottisme zonder enig chauvinisme op St.Maarten

Lasana Mwanze Sekou vindt dat zijn naam meer dan een schrijversnaam is. 'Het is een naam die de cultuur van een mens en de afkomst van die cultuur laat zien. Ik sta in de Caribische cultuur met wortels in Afrika. Mijn naam geeft in zekere zin aan, hoe wij onze namen verloren, hoe ze van ons afgenomen zijn. Mijn naam is ook een claim voor de toekomst, laat zien hoe we verder moeten'.

Uit de keus van een Afrikaanse schrijversnaam zou men kunnen concluderen dat Sekou tot de *négritude* wil behoren, maar dat vindt hij te kortzichtig: 'De *négritude-schrijvers* waren tot op zekere hoogte op zoek naar hun identiteit, terwijl de schrijvers van mijn generatie weten wie ze zijn, want ze claimen nu de overwinningen voor hun volk. We moeten, zoals C.L.R. James zei, op zo'n manier een rendez-vous houden met de overwinning, dat we op dit ogenblik een echte Caribische beschaving kunnen opbouwen. Ik denk dat dit het verschil is met de vroege schrijvers van de *négritude*. Wij eisen de overwinning op en daarmee geven we een nieuwe beschaving vorm'.

FUNDAMENT

Nog een verschil met de *négritude* ziet Lasana M. Sekou in het feit dat hij zijn wortels in het Caribisch gebied voelt, terwijl de *négritude-schrijvers* ze in Afrika zochten. 'In feite zijn onze wortels altijd bij ons geweest. Wij hebben onze afkomst meegebracht naar het Caribisch gebied en hebben daar een nieuwe maatschappij gebouwd, samen met alle andere invloeden die er kwamen, zelfs uit Oost-Indië op andere eilanden. In die zin is het geen teruggaan. Ik geloof dat je je geschiedenis, je verleden, je *fudament* moet kennen, maar je hebt het allemaal in je, het is een onderdeel van je voorwaarts gaan. We moeten het op onze scholen leren als de ware geschiedenis, ik wil niet zeggen Caribisch-centrisch, maar in de trant van: hoe kwamen we hier, wat doen we hier, wat gaan we hier opbouwen?

Als we alleen maar denken aan teruggaan, waarheen dan ook of het nou Europa of Afrika is, dan claimen we de grond niet waar we op staan en dan bouwen we onze naties niet op, dan houden we niet van wat we tot stand brengen en ook niet van ons volk. Dan zetten we altijd de deur open voor invasies en bieden we nooit tegenstand en zullen we altijd worden overheerst door de een of andere imperialistische macht of de een of andere imperialistische cultuur van buiten, die ons voorschrijft hoe we eruit moeten zien, hoe we onszelf en de wereld moeten bekijken. Dat kan niet want wij zijn naties in het Caribisch gebied en we zijn een uniek volk in het Caribisch gebied dat zich van andere volkeren onderscheidt'.

Lasana Sekou is het er niet mee eens dat hij een muur bouwt tussen de Europese elementen en de Afrikaanse elementen uit de Caribische cultuur door de Afrikaanse afkomst te beklemtonen. 'De notie van het Pan-Afrikanisme is afkomstig uit het Caribisch gebied. Hetzelfde geldt voor het internationalisme, een van de grote topics van revolutionairen over de hele wereld: het zijn de mensen uit het Caribisch gebied die ermee zijn begonnen. Sommigen van hen waren heel erg pro-Afrikaans, Walter Rodney bijvoorbeeld, en toch zagen zij geen tegenstelling in het propageren van een internationaal perspectief en een relatie met de rest van de wereld.

Dat is het Caribisch gebied, een kruispunt als je wilt. Er is voor mij geen tegenspraak in, als ik mijn Afrikaanse afkomst erken, incorporeer en zelfs omhels en deze tegelijkertijd verbind met de andere elementen uit de regio. We brengen een nieuwe maatschappij voort, een nieuwe beschaving en we nemen in de regio deel aan het opbouwen daarvan. Ik zie dus niet dat er muren worden opgetrokken'.

Erven bewoond door immigranten en rasta's

WERKTUIG

Op de highschool in New York besloot Lasana Sekou een Afrikaanse naam aan te nemen. 'Ik geloof dat ik toen zeventien jaar was en het besluit kwam op hetzelfde ogenblik dat ik besloot een boek uit te geven. Ik wilde dat de naam die op dat boek zou staan, mijn wortels op een of andere manier symbolisch zouden aangeven. De naam heb ik niet zomaar gekozen. De betekenis laat zien dat ik poëzie zie als een werktuig, een wapen en een instrument voor de bevrijding van mijn volk. De naam Sekou komt uit een gebied waar de over-, over-, overgrootmoeder van mijn moederskant vandaan kwam, ze betekent vechter of krijger en Lasana betekent dichter. Ik heb de naam dus niet zomaar uit een zak gegraaid'.

Lasana Sekou moet lachen als ik vraag of hij op St. Maarten of St. Martin is geboren. 'Voor mij is het één land, één natie, één volk. De koloniale scheidingen die we hebben, moeten we negeren. De jonge, progressieve generatie spreekt daarom liever over de noord- en de zuidkant dan over de Franse en de Nederlandse kant'.

Hij verklaart waarom hij in *Love songs make you cry* St. Maarten/St. Martin schrijft: 'Het is een stap naar de beslissing welke spelling we gaan aanhouden, maar als we spreken, zeggen we niet St. Maarten/St. Martin. Als ik de naam zeg, zeg ik Sint Maarten en ik bedoel er het hele eiland mee, beide kanten. Mijn manier van schrijven van de naam wil laten zien dat er een brug is tussen beide delen, het is maar een stadium'.

'Ik ben niet op St. Maarten geboren, maar op Aruba, waar ik drie of vier maanden bleef voor ik naar St. Maarten kwam en toen verbleef ik in het noorden van het eiland bij de familie van mijn moeder. Op negenjarige leeftijd ging ik naar het zuiden van het eiland met mijn vader en op twaalfjarige leeftijd vertrok ik voor verdere studie naar de USA'.

Lasana Sekou vertelt dat hij voortkomt uit de arbeidersklasse. 'Mensen die arbeiders waren, dienstmeisjes, loodgieters, smeden, maar het was een heel actieve familie, als je wilt een hele militante. De overgrootvader van moederskant was aanhanger van Garvey, hij was de voorzitter van de Marcus Garvey-beweging op Santo Domingo, hij is er om zijn activiteiten gearresteerd. Om zijn acties op Sint Maarten — hij bracht er in zekere zin het volk raciale trots bij — werd hij door de Franse autoriteiten in de gaten gehouden. Mijn vader was een echte Caribiaan, een zeer onafhankelijk denkend man, betrokken in de politiek. Hij kantte zich sinds 1959 toen hij terugkeerde naar Sint Maarten, tegen het Wathey-regime.

De familiegeschiedenis is dus heel militant en progressief, sterk patriottisch voor Sint Maarten, maar niet gericht op isolement. Ze omarmt het Caribisch gebied en erkent de verwantschap met Afrika en ze houdt zich tegelijkertijd hoofdzakelijk bezig met de ontwikkeling van Sint Maarten door het volk van Sint Maarten'.

'Mijn moeder geloofde in de vooruitgang van haarzelf en haar kinderen en daarom ging ze naar de Verenigde Staten en toen ze genoeg had gespaard, zoals zoveel immigranten deden en nog steeds doen over de hele wereld, liet ze ons komen en in 1972 ging ik. Ik had nooit het plan om er te blijven, al genoot ik er en heb ik er veel geleerd, maar ik was altijd van plan terug te gaan en het geleerde in te zetten voor de ontwikkeling van Sint Maarten'.

Lasana Sekou reageert een beetje schuchter op de vraag of hij in de Verenigde Staten besloot schrijver te worden. 'Ik heb dat nooit geweten en zelfs nu vind ik het aamatigend om te zeggen dat ik een schrijver ben. De mensen zeggen dat ik schrijf en dat doe ik, maar ben ik een schrijver in de hoogste betekenis van het woord? Ik weet het nog niet, want ik werk nog steeds aan het verbeteren van die vaardigheid.'

LASANA MWANZE SEKOU
...boodschap van het erf...

Toch ziet hij het woord schrijver niet als een elite-woord. 'Ik zie het als iets dat je moet nastreven, precies zoals zeggen dat het revolutionair-zijn het hoogste is dat een man of vrouw kan bereiken. Het is iets waar je altijd voor moet vechten, waar je altijd aan moet werken. Het is geen elite-woord, ook geen bohémien-woord, maar iets dat je moet nastreven, een vaardigheid die je moet ontwikkelen en gebruiken ten dienste van je volk'.

Het begon bij Lasana Sekou met het schrijven van opstellen op school in New York. 'Het was een katholieke school en de opgegeven titel was interessant: *Waarom katholieke scholen anders zijn*. Ik won een prijs van het aartsbisdom van New York, de school was opgewonden en ik kon voor mezelf niet begrijpen waar al die opwinding over was. Ik geloof dat ik daarna op poëzie overschakelde omdat het gemakkelijker kwam.

Je kon zoveel in zo korte tijd zeggen. Tijdens mijn highschool-jaren reisde ik met een klein groepje acteurs van de school rond, we gingen naar scholen in de staat New York, en de poëzie die ik schreef paste heel goed bij het soort experimenteel drama dat we brachten.'

Pre-Afrikanisme komt uit Caribisch gebied

Sekou ziet de overschakeling van poëzie naar proza als een transformatie. 'Die is noodzakelijk als je een groter publiek wilt bereiken. Niet iedereen leest en begrijpt poëzie op hetzelfde niveau. Sommige jonge mensen hebben problemen met bepaalde beelden, hun zijn bepaalde beelden niet bijgebracht die onderdeel zijn van ons traditionele leven en onze cultuur. Ik moest ergens mee werken dat meer mensen gemakkelijker zouden begrijpen en dan komen korte verhalen in beeld. Onze mensen zijn een lezerspubliek, want ze lezen de liefdesromannetjes die uit het buitenland komen. Misschien willen ze dan wel verhalen lezen over henzelf, hun eigen cultuur, hun aspiraties, hun dromen. Verhalen over bepaalde aspecten van hun maatschappij die niet zo mooi zijn en over sommige die prachtig zijn. Dat is de belangrijkste drijfveer achter de korte verhalen'.

ERFWONINGEN

Lasana Sekou schrijft sommige verhalen helemaal in de traditie van literatuur over erfwoningen. Met duidelijk genoegen gaat hij hierop in. 'Het dorp, de erven en de menselijke interacties in de Caribische maatschappij vormen een eenheid.

Het is een element dat ons ondanks het toerisme en het modernisme van buiten nog steeds heel erg apart maakt. Op het erf en in het dorp hoor je wat binnenshuis gaande is. Je hoort er de dromen van mensen, het nieuws uit het buitenland. Het dorp en het erf zijn de uitbreidingen van de gezinseenheid.'

In de verhalen van Sekou worden de erven van Sint Maarten bevolkt door illegale immigranten en rastamensen. 'Meer nog: door mensen. Het zijn de uitingen van de dynamiek die in het Caribisch gebied gaande is en speciaal op Sint Maarten, want het is voor een groot deel het economisch centrum geworden van de zogenaamde Nederlandse Antillen. Het is een *boomtown* voor het hele Caribisch gebied, daardoor zien we uit het hele gebied immigranten komen die op zoek zijn naar werk. Een heleboel van hen komen van eilanden waar onze mensen heen gingen in het begin en het midden van deze eeuw: Santo Domingo, Haïti, Guadeloupe, Aruba, Curaçao. Hoe vang je deze mensen op, die Caribianen zijn en die opgenomen moeten worden om iets sterkers voort te brengen en hoe houd je tegelijkertijd de cultuur van Sint Maarten als co-element?

Daar hebben onze zogenaamde intellectuelen, onze departementen van opvoeding, onze regering geen kritische support aan gegeven. Ze negeren het of ze behandelen het op een kunstmatige manier als het hun uitkomt. Cultuur bijvoorbeeld wordt het beste weergegeven in taal en onze moedertaal is Engels, maar aan de noordkant die een kolonie van Frankrijk is, is de onderwijstaal Frans en op de meeste scholen in het zuiden, het zogenaamde Nederlandse deel van het eiland, is de onderwijstaal Nederlands. Dat leidt niet tot echte ontwikkeling, het stagneert ons volk'.

'Mijn vader werd in de jaren zestig verbannen, tot *persona non grata* verklaard, omdat hij zei dat het Franse onderwijssysteem koloniaal was en dat het het volk van Sint Maarten achterlijk hield. Hoe kunnen we onze nationale bestemming, de basisbehoeften van onze levens, van de toekomst van ons land bepalen als juist de taal waarmee we onze cultuur op school overbrengen, niet van ons is? Een vreemde taal is'?

De boodschap van Sekou is in zijn verhalen verweven met de filosofie en de spreekwoorden van de levende cultuur. 'Je kan een straatveger horen zeggen dat de situatie in Zuid-Afrika unfair is en dat dat in Sint Maarten niet moet voorkomen. Dat is een fundamentele analyse van zijn maatschappij. Zo iemand is niet onwetend, zo iemand heeft een fundamenteel begrip van wat er gaande is in zijn maatschappij. Zoiets komt van het erf, daar heb je de boodschap. Hoe kunnen onze culturele werkers deze boodschappen oppikken en ontwikkelen? Ze kritischer maken, ze een onderdeel maken van het ombouwen van onze maatschappij?'

POLITIEKE BOODSCHAP

Lasana Sekou is blij met de vraag of hij een politieke boodschap verkiest boven een filosofische. 'Nu kan ik vast laten leggen dat ik vind dat veel van mijn poëzie een filosofische oriëntatie heeft. Door de aard van de strijd op Sint Maarten op dit ogenblik vind ik, dat ik een politieke boodschap moet aanhangen en die moet proberen te verbinden met de culturele dynamiek van de maatschappij. Er is dus geen tegenstelling, maar ik zie in mezelf beide polen. Dat is niet pijnlijk, want de een voedt de ander'.

Op de opmerking dat beide polen in zijn werk nu nog vaak gescheiden voorkomen en dat het krachtiger is ze te verbinden, geeft Sekou een opmerkelijk eerlijk antwoord. 'Ik denk het wel, maar ik ben een jonge schrijver en misschien leer ik het ambacht als ik ermee verder ga. Om eerlijk te zijn, zou het het beste zijn om ze op een hoger niveau te combineren, want zo leven mensen ook. We kunnen hier bijvoorbeeld praten over de hoeveelheid fietsen in Nederland en overgaan op ontwikkelingen in een ander deel van de wereld, een puur politiek onderwerp.

Zo praten mensen in het leven van alledag. Hoe kunnen we dat uitwerken in de culturele produktie, of het nou songs zijn, of boeken of schilderijen? Ze moeten politiek combineren met filosofie, want mensen filosoferen vaak'.

In het korte verhaal *The Rightful Heirs* komen een politiek actieve vader en de politicus Richards voor. Ze willen veranderingen, maar worden vermoord. Lasana Sekou wil niet dat de vaderfiguur uit het verhaal wordt gelijkgesteld aan zijn eigen vader. 'Het is een verhaal, het is fictief, maar de situaties, de aspiraties, de intimidaties, de spanningen die er in voorkomen, zijn heel reëel. En als er verband is tussen de werkelijkheid van

Vervolg op pag. 9

van dorp - eddine n.v.
Voor al Uw boeken en tijdschriften
eddine n.v. SCHOTTEGATWEG OOST
van dorp - OTRABANDA
van dorp - PUNDA
van dorp - PROMENADE
van dorp - eddine n.v. HATO
van dorp - eddine n.v. PRINCESS BEACH HOTEL
van dorp - eddine n.v. CURAZAO PLAZA HOTEL
van dorp - eddine n.v. HOLIDAY BEACH HOTEL
van dorp - eddine n.v. CARIBBEAN HOTEL
van dorp - eddine n.v. I.T.C.
net even..... iets beter

MADURO & CURIEL'S BANK N.V.
Bo Banko Amigu

Patriottisme zonder enig chauvinisme

Vervolg van pag. 5

mijn vader en andere mensen die op Sint Maarten een mysterieuze dood stierven, die onder druk werden gezet, of geïntimideerd, of op een zijspoor werden gezet, dan moet dat maar zo zijn. Het moet voor ons een les zijn, het moet laten zien waar zij voor streden, opdat wij spreken en er steeds meer mensen spreken en werken aan een ware democratie voor Sint Maarten'.
wat meer uitgewerkt zijn. Er zijn redenen voor hun gedrag'.

OBEAH

In de verhalen van Sekou speelt obeah een grote rol. 'Het is een volkstraditie in het Caribisch gebied. Het is proberen zelf je bestemming te bepalen, of de bestemming van andere mensen. Het geeft het gevoel dat je een element controleert van een maatschappij, waar je voor het grootste gedeelte geen controle over hebt. Je was een kolonie, of een slaaf of een arme arbeider, hoe kon je dan macht uitoefenen over je eigen leven of dat van anderen beïnvloeden? In de Hollywood-films wordt het verschrikkelijk in de sfeer van het gifmengen getrokken, maar ik zie dat de mensen het met een zekere waardigheid gebruiken en dat moet je respecteren, of je erin gelooft of niet.

Zelfs onze eigen Caribische schrijvers bagatelliseren het, ze behandelen het als iets bijkomstigs, want vaak zijn zij zelf sterk beïnvloed door westerse tradities, filosofieën, verhalen en complexen, zodat ze het als iets inferieurs zien. Ze zien het hart van hun cultuur als archaïsch, als iets dat geen stand houdt. Dat vind ik verkeerd. Een gedeelte van de gezondheid van onze mensen bestaat er juist uit hoe goed zij hiermee kunnen omgaan en de negatieve aspecten ervan kunnen negeren'.

Sekou gebruikt obeah zelf niet. 'Ik zie het niet als nodig. Ik zie het zo: door mijn zogenaamde ontwikkeling voel ik dat een man, een vrouw zijn eigen bestemming kan bepalen door zijn geest, door zijn werk, met zijn handen. Maar ik respecteer degenen die het op een positief geestelijke manier gebruiken, om vrede in zichzelf te brengen. Zij die het negatief gebruiken, daar zie ik geen verschil met degenen die een misdaad begaan'.

JUISTE LIEDJE

In de verhalen van Sekou is muziek een belangrijk motief. Altijd klinkt het juiste liedje op het juiste ogenblik. 'Een song is de vreugde van ons leven, het helpt dingen sneller te laten gebeuren, het laat ons bezinnen op onze pijnen, onze strijd. Ze zijn er als we een feestje geven en ze zijn er soms als we sterven. Songs zijn er altijd. Dat in mijn verhalen altijd het juiste liedje op het juiste ogenblik voorkomt, heeft te maken met de boodschap.

Ik geloof niet dat de dingen bij toeval gebeuren, ik geloof dat we zelf de controle over ons leven moeten nemen, we moeten onze culturele instrumenten, boodschappen, symbolen gebruiken om ons verder te helpen. Ik wil dat in de korte verhalen weergeven'.

De politieke boodschap van Lasana Sekou is: Sint Maarten moet onafhankelijk worden en er moet één Sint Maarten zijn. Gelooft hij dat hij de verwerkelijking van dit ideaal nog meemaakt? 'Het moet gebeuren. Wanneer, dat is misschien de vraag. Maar het moet, want dat is de bestemming van het volk. Ik en de meeste Sint Maartenaren hebben familie aan beide zijden van het eiland. We kunnen niet toestaan dat onze kolonialen duizenden mijlen weg een scheiding mogen handhaven en zeker niet na 1992 vanwege de verschillende status die de delen dan zouden krijgen, waardoor er een echte grens zou komen, zoals de politici al gesuggereerd hebben op basis van bevelen uit Europa. We kunnen dat niet toestaan. Wat ervoor nodig is en wanneer het gebeurt, dat zijn de vragen, maar het moet gebeuren. Onafhankelijkheid is alleen maar een natuurlijke stap. Als Monaco en het Vaticaan onafhankelijk kunnen zijn, dan kan Sint Maarten het ook, zeker als je let op de afhankelijkheid die er tussen alle staten in deze moderne wereld is'.

PATRIOTTISCH

Twee keer komen in de korte verhalen een *Comité* en de beweging *Agenda 2000* voor. Sekou legt uit wat voor bewegingen hij op het oog heeft. 'In essentie zijn het patriottische groepen die bestaan uit mensen die van hun land houden en dat niet op een chauvinistische modieuze manier doen, maar mensen die van hun land houden op een manier die het vooruit brengt.

Zij willen zich organiseren en in de verhalen krijgen ze te horen dat ze moeilijkheden krijgen als ze dat doen. Het wordt niet verboden doordat iemand een geweer op hen richt en zegt: 'Doe dat niet', maar door een atmosfeer die hun duidelijk maakt dat het niet wordt getolereerd. De mensen willen heel gewoon een beter Sint Maarten opbouwen, dat iedereen omvat die voor Sint Maarten wil werken en van het eiland een voorbeeld wil maken van *nationbuilding*, van eenheid, van de broederschap die moet bestaan tussen mannen en vrouwen. Ze hebben beseft dat dit niet kan gebeuren zonder een organisatie. Geen eenzame helden zoals in films, maar het volk moet deelnemen, moet een actieve stem hebben en een beslissen hoe hun maatschappij eruit moet zien.

Daar gaat het het *Comité* en *Agenda 2000* om. Het suggereert de mensen in de werkelijkheid om zoiets te doen en het beeldt uit wat jonge groepen aan beide zijden van het eiland al in feite doen: ze organiseren zich en maken het volk bewust van ontwikkelingen die op Sint Maarten gaande zijn ten koste van onze nationale identiteit, of het nou het metropolitische Frankrijk is dat zich op het eiland vestigt met haar soms racistische en zeer arrogante optreden of dat het mensen zijn die grote zaken vestigen en weigeren Sint Maartenaren aan te stellen op sleutelposten en daar alleen maar mensen van andere eilanden plaatsen omdat ze met hen kunnen doen wat ze willen, eventueel hun werkvergunning intrekken. Dat allemaal bestrijden we'.

In de verhalen komen de tegenstanders van het *Comité* en *Agenda 2000* van buiten het eiland. Sekou: 'Dat duidt symbolisch en realistisch aan dat oppositie tegen recht en rechtvaardigheid inderdaad vreemd is aan de menselijke gemeenschap. Op een heel werkelijke manier is dat ook zo, want veel van de grote economische krachten die met onze politieke bazen samenwerken, komen van buiten. Je ziet dat veel van de lokale zakenmensen niet de besluitvormers naast onze politieke leiders zijn. Dat gaat heel erg ten koste van onze natie, want ons volk vormt zo niet de economische ruggegraat van ons land en als morgen iets ineen stort zitten wij met een lege zak, zelfs een economische reus als de Verenigde Staten zal je vertellen dat de economisch ruggegraat vanz zijn gemeenschap de kleine zaken zijn.

Wij zeggen: die moeten wij ook hebben, ons volk moet het fundament van onze economie vormen en wie daarna wil binnen komen, okay, vanaf dat niveau willen we met hem handelen. Maar het wordt ons voor een groot deel ontzegd, we worden voor een groot deel buiten spel gezet als het erom gaat om actief deel te nemen aan het vormgeven van onze economie'.

VREEMDELINGEN

Er lijkt toch een tegenstrijdigheid in de verhalen van Sekou te zitten. Aan de ene kant is erin te lezen dat vreemdelingen niet welkom zijn en aan de andere kant wordt er gesteld dat illegale immigranten welkom zijn op Sint Maarten. Sekou: 'Voor ons is dat geen tegenstelling, ik geef hiermee weer wat in de maatschappij leeft. Als ons volk praat over vreemdelingen die het bij ons weghalen, dan bedoelen ze hoofdzakelijk de metropolitische Fransen en vervolgens Noordamerikanen.

De illegale immigranten zien ze als Caribische mensen die geen andere plek hebben om heen te gaan, die er zijn omdat ze het werk nodig hebben en die een eerlijker kans moeten krijgen.

Stop de politiek die hun eerst toestaat met de ALM binnen te komen en hen vervolgens opjaagt als in de dagen van de slavernij en uitzet. Het zijn onze mensen, het zijn Caribische mensen. Wij, onze vaders en grootvaders, gingen naar de eilanden van deze mensen om werk te zoeken. We zouden hun een veel gastvrije atmosfeer moeten bieden. Als Sint Maartenaren zich tegen vreemdelingen uitspreken, moet je je herinneren dat een heel werkelijk kenmerk van onze maatschappij is dat we een gastvrij en vriendelijk volk zijn. Als we ons tegen vreemdelingen uiten, is dat omdat we gewond zijn, omdat we gedwongen zijn tweederangsburgers te zijn. Het gaat niet om de vreemdelingen persoonlijk, er zijn er veel die we beschouwen als zonen en dochters van het eiland, omdat ze op een heel gezonde en positieve manier deelnemen aan het leven op Sint Maarten, als patriotten zo je wilt, en dat verwelkomen we'.

HAPPY ENDING

Lasana Sekou vindt de opmerking dat hij het kennelijk moeilijk vindt om een eind aan een verhaal te maken, interessant. Aan de ene kant houdt hij ervan om een verhaal te besluiten met een traditioneel happy ending en aan de andere kant is er in een verhaal als *Fatty. And The Big House* helemaal geen eind. Sekou: 'Dat is waar. Ik deed dat omdat de strijd doorgaat, er is geen eind aan. En over het traditionele happy ending: we hebben hoop nodig, we hebben de wetenschap nodig dat morgen de zon opgaat, we hebben vergiffenis nodig en verandering. Want dat gebeurt met Fatty.

Wetend hoe de Caribische relatie tussen man en vrouw is en wetend hoe de pijn van de eeuwen naar je toekomt, maar ook heel goed de liefde beseffend die we voor elkaar hebben, heb ik het eind open gelaten. Ik deed dat vooral met het oog op de jonge mensen in onze maatschappij die te maken hebben met de macho-erfenis en tegelijkertijd met het liberale beeld dat via de televisie binnenkomt. Fatty vergeeft zijn vrouw, maar je bent er niet zeker van wat hij zal doen, als hij thuis komt. Het heeft inderdaad geen einde: de strijd gaat door, het leven gaat door en ik voel dat het zo moet zijn'.

Over de ontrouw die in veel verhalen voorkomt, zegt Sekou: 'Dat geeft een aspect uit onze maatschappij weer. Mensen doen sommige dingen, vanuit het gevoel miskend te zijn, ze hebben een gevoel dat er geen andere manier is om uit hun situatie te komen. Ik oordeel niet over mijn verhaalfiguren. Er zijn geen mensen die per definitie slecht zijn. Ik denk dat de slechte mensen zo duidelijk gelokaliseerd zijn, dat het bijna papieren karakters zijn, terwijl de figuren die ontrouw zijn aan elkaar,